

De verbeelding van de toekomst Weert in 2025

“Weert is aan het derde decennium
van de 21ste eeuw begonnen.
Hoe ziet Weert er uit...
Hoe gaat het er aan toe in Weert...
En vooral, hoe zijn de Weerter burgers en hun bestuurders
met hun omgeving omgegaan.”

*Een virtuele wandeling door de gemeente Weert
van pakweg 2025.*

Anton Kirkels

september 2004

Colofon

Uitgave: VVD Gemeenteraadsfractie Weert

Auteur: Anton Kirkels

Vormgeving: Bert Lempens

Printwerk: Visual Concepts - Weert

Overname van teksten toegestaan met uitdrukkelijke bronvermelding.

Voorwoord

”Samen het beste uit Weert halen” is de titel van het verkiezingsprogramma van de VVD bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2002. In dit verkiezingsprogramma wordt diverse malen verwezen naar de nota ”Weert Een-en-twintig”, een rapport uit 1996, waarin duidelijk wordt aangegeven hoe de ruimte op korte termijn benut kan worden.

Het verkiezingsprogramma 2002 geeft ook aan dat de VVD verder vooruit wil zien en de bereidheid heeft initiatieven te ontwikkelen.

Tijdens de behandeling van de voorjaarsnota 2003 is een aanzet gegeven voor het initiatief ”Weert Vitaal”. Drie programma’s, Werk & Economie - Onderwijs - Vergroening & Vergrijzing, die een dermate verband met elkaar hebben dat men ze niet los van elkaar kan zien. Voor de VVD speerpunten van beleid.

Inmiddels zijn hier twee thema-avonden aan gewijd en komt binnenkort het thema Vergroening & Vergrijzing aan de orde. Onder verantwoording van het college van B&W wordt gewerkt aan een strategische visie voor Weert. Een visie op Weert voor de korte termijn met een doorkijk naar 2025.

Anton Kirkels maakte een virtuele wandeling door Weert zo rond het jaar 2025.

Een verrassend initiatief, perfect aansluitend op ”Weert Een-en-twintig” en ”Weert Vitaal”. Een discussiestuk wellicht ter ondersteuning van een strategische visie.

Opmerkelijk in de wandeling van Anton Kirkels is de alinea over het kasteel aan de Biest. ”De status quo duurt nog voort” concludeert hij. En dat in 2025. Een reden temeer om dit rapport een uitgangspunt te laten zijn voor een gedachtewisseling.

Bert Lempens, *fractievoorzitter*

Weert, 23 december 2004

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Tijdsbeeld	5
Bestuurlijk landschap	5
Wonen	8
Werken	13
Centrum	15
Onderwijs en cultuur	18
Recreatie en toerisme	22
Natuur en landbouw	24
Vervoer en infrastructuur	27
Meer uit de samenleving	30
De burger en haar gemeentebestuur	32

Tijdsbeeld

De Weerter burger heeft zijn omgeving meer naar zijn hand gezet dan wel, hij heeft nog meer dié woon- en leefomgeving opgezocht die aan zijn voorstelling beantwoordt. De Weerter burger leeft minder volgens traditioneel patroon maar steeds meer volgens een patroon van zelf - keuzes - maken. Daarbij is uiteindelijk geen sprake van een doorgeschoten individualisering, zoals door sommigen werd gevreesd. De burger zoekt, alleenstaand of met het gezin, zijn eigen weg doch doet dit wel vaak groepsgewijs met gelijkgestemden qua doel, belang of interesse. Verenigingen en organisaties spelen hier al reeds geruime tijd op in. Ook het openbaar bestuur in Nederland stelt zich hier op in, hetgeen van onderop het meest vergesorderd is, te beginnen bij de gemeenten.

Bestuurlijk landschap

De Nederlandse gemeenten zijn verder doorgegroeid naar grotere uitvoeringsorganisaties. Steeds meer taken zijn gedurende de voorgaande decennia naar de gemeenten gestuwd, weg van de 'hogere' overheden. Dat heeft, doorgaans in twee fases, tot een verdere bestuurlijke opschaling geleid.

Zo ook in Weert. Een samengaan van de gemeenten Weert en Nederweert, is gepaard gegaan met enkele grenscorrecties aan de zuidelijke en oostelijke zijde van deze voormalige gemeen-

ten. Zij begonnen samen onder de naam gemeente “Land van Weert” maar deze is, gaande het proces kortweg weer gemeente Weert gaan heten.

In dit proces heeft ook een geruime tijd de gemeente Cranendonck meegedraaid. De inzet daarbij was om deze gemeente, geheel of grotendeels, mee op te laten gaan.

Uiteindelijk is de provinciegrens, hoewel inmiddels minder hard, nog steeds een barrière gebleken. Een grens tussen provincies die nog steeds in discussie met zichzelf en andere overheden worstelen met hun rol in het bestuurlijk landschap. Ook is daarbij van invloed geweest, het gevecht om de herindeling in en rond de regio Eindhoven.

Weert doet steeds meer zaken buiten haar eigen regio en de provincie Limburg. De Nederlandse en Belgische provincies Limburg, zichzelf inmiddels consequent Oost- en West-Limburg noemend, bevinden zich in een toestand van innige samenwerking. Met de ‘Europese wind’ in de rug heeft men steun gekregen voor dit samenwerkingsproject wat uit moet monden in een bestuurlijke fusie van beide provincies. De rol van de nationale overheden is tanende, de Europese macht is begrensd en beteugeld en de toekomst is aan het Europa van de regio’s. Weert heeft na een trage start uiteindelijk de weg gevonden in een van de meest prominente Europese regio’s die gevormd is rond het BeNeLux middengebied. Daaruit put men middelen, kennis en kansen door samenwerking. Dit komt voornamelijk ten goede aan de beleidsvelden cultuur en onderwijs, verkeer

en infrastructuur, toerisme en economie.

De nieuwe gemeente Weert behuist ruim 75.000 inwoners.

Ook met betrekking tot de huisvesting van het gemeentebestuur is het nodige veranderd. Het kantoorapparaat van de nieuwe gemeente Weert is momenteel nog op drie plaatsen verspreid ondergebracht. De locatie Beekstraat is verlaten en inmiddels voor herontwikkeling overgedragen. Het gemeentehuis van de voormalige gemeente Nederweert is volop in gebruik en verder zijn diensten nog gevestigd in gebouwen op Centrum-Noord en op de Graafschap Hornelaan.

De gemeenteraad heeft enige tijd geleden vastgesteld dat alle diensten in één stadskantoor moeten worden samengebracht. De discussie woedt momenteel volop waar deze ontwikkeling moet plaats vinden. Drie ontwikkelingslocaties staan ter discussie: uitbouw van het gemeentehuis in de kern Nederweert, expansie op Centrum-Noord en bouw aan de Graafschap Hornelaan op het oude industrieterrein 'Doolhof', welke de laatste jaren reeds in herstructurering is. Voor representatie en een aantal burgerzaken is het oude stadhuis aan de markt weer in gebruik genomen. Dit pand kwam vrij na deerschikking van de gemeentemusea.

Wonen

Gedurende het eerste decennium van deze eeuw sloeg in de oude gemeente Weert een golf aan stadsvernieuwing door het stedelijk gebied. Vooral de wijken Fatima, Keent en Groenewoud werden stevig onderhanden genomen.

Ook het centrumgebied van de kern Nederweert verbeterde in die jaren aanzienlijk van aanzien terwijl na een trage start het kerkplein-gebied van Stramproy aangepakt werd. In het tweede decennium richtte de woningbouw zich verder op centrum-inbreiding locaties, bouwen in een aantal kerkdorpen en in Weert-Noord / Nederweert-West.

Door de jaren heen is met regelmaat de discussie gevoerd over de wenselijkheid van het toelaten van hoogbouw (5 á 6 bouwlagen en hoger). Met zorg om het karakter van Nederweert en Weert zijn er keuzes gemaakt en is hoogbouw geconcentreerd in een drietal zones: Roermondseweg, stationsgebied en kanaalzone, inmiddels ook wel (Zuid-)Willemsboulevard genoemd. Vooral de eerste twee zones worden nog steeds doorontwikkeld waarbij het bouwen óver het spoorwegemplacement heen, door toepassing van de meest moderne inzichten en technieken, spectaculaire bebouwing heeft opgeleverd.

Reeds tijdens de uitvoering van de laatste grotere bouwprojecten klonk de roep om een nieuwe volkshuisvestingsvisie. Daarbij speelde de wijziging in de bevolkingssamenstelling, voornamelijk binnen het stedelijk gebied, een belangrijke rol.

Stond het eind van de vorige eeuw en het begin van deze eeuw nog voornamelijk in het teken van immigranten, die als niet westerse allochtonen werden aangeduid, dat werd het opvolgend decennium anders. Een aanzienlijke deel van deze groepen verkoos in opvolgende jaren uit West-Europa weg te trekken. Andere groepen immigranten kwamen hiervoor in de plaats. Allereerst de over het algemeen goed opgeleide Aziaten, die na de “Asia-boom” in India en China, nu ook in Europa vacatures kwamen vervullen. Verder vestigden zich nieuwe bewoners uit Midden- en Oost-Europa in onze streken, voornamelijk in het stedelijk gebied. De eersten waren afkomstig uit de Baltische landen, Polen en Tsjechië, later kwamen daar ook immigranten uit Hongarije en Slowakije bij. Zij karakteriseren zich als initiatiefrijk, in de levensopvatting een hang naar het traditionele en vormden gezinnen met gemiddeld een groter aantal kinderen dan hetgeen men van de laatste generatie kende. Ook binnen de autochtone groepen valt in deze jaren een dergelijke ontwikkeling te zien. Weliswaar zijn het aantal één- en tweépersoons huishoudens blijvend groot. De gezinnen mét kinderen zijn weer groter in tal geworden. Ondanks deze ontwikkeling heeft de ‘verdunning’ van het aantal bewoners per woning verder doorgezet.

Een bijverschijnsel van de stadsvernieuwing was het relatieve gebrek aan investeringskapitaal in de sociale sector. Het onvermijdelijke vervangen van de slechtste woonbebouwing legde een groot beslag op het aanwezig kapitaal.

Grondverwerving, sloop en herontwikkeling vergden veel uit beschikbare volkshuisvestingsfondsen. Gemeenten en coöperaties waren genoodzaakt op projecten elders geld te genereren om onrendabele projecten in de sociale sector mogelijk te maken. Indirect ontstonden woonclusters waar een evenwichtige menging van wooncategorieën niet of nauwelijks nog haalbaar was.

De inmiddels vastgestelde nieuwe volkshuisvestingsvisie heeft een nieuwe aansluiting tot stand willen brengen tussen het karakter en de inrichting van de verschillende woongebieden en de diverse doelgroepen woningzoekenden. Praktisch vertaald betekent dit dat in een aantal woongebieden het accent ligt op huisvesting voor gezinnen met kinderen, terwijl andere gebieden een meer residentieel karakter hebben, waar de één- en tweepersoons huishoudens de meerderheid vormen.

Woningen voor ouderen, al of niet in de vorm van wozoco's, komen in beide type gebieden voor. Op grond van geregistreerde voorkeuren uit deze categorie, opgenomen in het meest recente woonbehoefte onderzoek, zijn en worden de meeste wozoco's gevestigd in de residentiele gebieden.

De woongebieden met het accent op gezinnen met kinderen kenmerken zich door een andere inrichting van straten en pleinen (verkeersluw en snelheidbegrensd), meer speelgelegenheden en daarmee samenhangend bestaat het groen in de wijk meer uit 'gebruiksgroen', etc. De visie is langs die lijn uitgewerkt tot een samenhangend concept.

Binnen de gemeente Weert is, dan wel wordt dit concept al toegepast in de wijken Boshoven, Moesel en het zuidelijk-oostelijk deel van Keent, Molenakker en Groenewoud.

Ook in de kerkdorpen vindt dit concept toepassing, allereerst in samenhangende ontwikkeling van de kernen Tungelroy en Stramproy. In de kernen Swartbroek en de aan de gemeente toegevoegde kern Ell moet dit nog plaats vinden. De kern Altweeterheide heeft een meer residentieel karakter gekregen. Binnen de voormalige gemeente Nederweert is het concept voor woongebieden met accent op gezinnen met kinderen als eerste ingevoerd in de kern Nederweert-Eind. Het gebied Budschop en het centrum gebied van Nederweert ontwikkelen zich meer en meer naar een residentieel karakter. De ontwikkeling en inrichtingskeuze voor Ospel wordt eerst gemaakt bij de in planning genomen woningbouw ontwikkeling: het gebied in de driehoek Ospel - Budschop - Nederweert-Eind is aangewezen als nieuw toekomstig woningbouwgebied.

Hier voorafgaand zijn gedurende twintig jaar de laatste twee grote woningbouwgebieden op het grondgebied van de oude gemeente Weert gerealiseerd. Ten noord-oosten van 'Oud-Boshoven' is de woningbouw voor de wijk Boshoven afgerond met een randstedelijke invulling en bufferzones langs spoor en verkeersweg. Bij het voormalige kerkdorp Laar heeft na de ontwikkeling van de wijk Laarveld dit een vervolg gekregen in de wijk Laarakker met grondgebonden woningen in een hogere stedelijke dichtheid gebouwd. Beide woongebieden (planolo-

gisch) begrensd door de aldaar aanwezige hoogspanningsleidingen.

Lerende de lessen uit de aanleg van de wijk Laarveld, waarbij de woningbouw tot aan de rand van het dorp Laar gedragen werd, is bij de ontwikkeling van Laarakker een groene buffer tussen de wijk en het dorp overeind gehouden.

In deze laatst gerealiseerde woningbouwgebieden heeft men het zg. ‘consumentgericht bouwen’ toegepast, een ontwikkelingsvorm op basis van het particuliere opdrachtgeverschap. Er is vrijstaand gebouwd maar ook in de rij, inclusief een gezamenlijke, soms (half)ondergrondse parkeervoorziening, variërend in kavelgrootte, maar ook twee of drie onder-een-kap en een collectief van groepswonen.

Tenslotte is, o.a. met middelen uit kleinschalige woningbouw, geïnvesteerd in een kwalitatieve ‘afwerking’ van de randen van het stedelijk gebied. Rond de gehuchten en buurtschappen Oud-Keent, Schoor, Roeven, Hushoverheggen, Laar-schans en -kapel is veel zorg besteed aan kleinschalige landschapselementen en zijn ontsierende industrieel-agrarische bedrijfsgebouwen uit de vroegere intensieve veehouderij, vervangen door verspreide lintbebouwing zodat het halfopen coulisse landschap is behouden en zelfs versterkt. De mogelijkheden voor kleinschalige (hobby) dierhouding zijn opengehouden tezamen met meer groen in de vorm van hagen, bomenpartijen, singels, poelen, etc. Deze gebieden vormen een belangrijke functie voor de recreatie van het eigen stedelijk gebied. Soortgelijke her-

stelprojecten staan gepland voor de Moesdijk en Breijbaan (naar Swartbroek) en verder Roeven, Schoor en een deel van Hulsen in de voormalige gemeente Nederweert.

Werken

Weert en Nederweert, twee oude kernen die zich gedurende de laatste 100 jaar ontwikkelden tot industrie, respectievelijk agrarisch concentratiepunt van betekenis. De veranderingen in de economische markten hebben deze twee sectoren van hun dominante positie beroofd. Zij zijn echter nog steeds van grote betekenis in de regio. De expansie in de dienstensector heeft dit verlies aan werkgelegenheid meer dan gecompenseerd.

Nog steeds is er behoefte aan nieuwe bedrijventerreinen, door nieuwe bedrijven, groei van vestigingen op andere locaties en vanwege de herstructurering van een aantal industrieterreinen binnen en aan de ringbaan rondom Weert en van binnen de kernen uit de voormalige gemeente Nederweert.

Na de voltooiing van de terreinen Panneweg en Kampershoek I en II is de recente realisering van het terrein “Roermondsepoort” aan de Roermondseweg voorlopig het laatste terrein in het segment ‘modern gemengd’. Inmiddels is duidelijk dat de behoefte zich heeft ontwikkeld naar terreinen met een meer specifieke inrichting en - faciliteiten. Momenteel wordt de discussie gevoerd of de directe omgeving van de Roermondseweg / Kelperbrug

doorontwikkeld moet worden tot een derde ‘stadspoort’.

Primair komt de vraag naar nieuwe vestigingsmogelijkheden uit de logistieke sector en van de industrie uit de zwaardere categorieën. Het laatste bedrijventype heeft geen vestigingsruimte meer ná het vol lopen van de terreinen DIC I en II op de provinciegrens nabij Dorplein en de Zuid-Willemsvaart. Door diezelfde provinciegrens is de ontwikkeling van met name DIC II uiterst moeizaam verlopen. Op dat moment lagen Den Bosch en Maastricht nog erg ver weg.

Een doorbraak ontstond eerst nadat de gemeente Weert besloot als (voorlopig nog) geassocieerd lid toe te treden tot het SRE (Samenwerkingsverband Regio Eindhoven).

Naast de relaties met de provincie Limburg op economisch gebied, heeft de huidige gemeente Weert zich dus vooral gericht op Zuid-Oost-Brabant en de Kempenregio binnen de Vlaamse provincies Limburg en Antwerpen.

De oriëntatie op de regio Eindhoven heeft er ondermeer toe geleid dat NV Rede (Economische Ontwikkelingsmij. regio Eindhoven) de trekker is geworden bij de ontwikkeling van het bedrijvenpark “Poort van Limburg”. Dit heeft de laatste jaren geleid tot vestiging van bedrijven in de sector R&D (Research&Development), de witte biotechnologie en versterking van de dienstensector. De R&D-bedrijven vormen als partner een verlengde van de grote R&D concentratie in de regio Eindhoven, specifiek op het gebied van de doorontwikkeling van nieuwe technologieën en processen. Bij het ontwerp van

het bedrijvenpark, gelegen in de oksel Eindhovenseweg en de A2, is veel aandacht besteed aan een kwalitatieve inpassing t.o.v. de woonwijk Laarakker en behoud van het karakter van het gehucht Hushoverheggen.

Tenslotte is er eveneens ruimte gecreëerd voor kleinschalige (starter)ondernemingen in een aantal woonwijken waarvoor in bestemmingsplannen ruimte is geschapen. De hier ontstane werkgelegenheid biedt een extra dimensie aan variëteit aan banen binnen de gemeente Weert.

Centrum

Ondanks de vele veranderingen en verbeteringen in het centrum, heeft de Weerter binnenstad zijn eigen karakter uitstekend weten te behouden. Meer nog, een aantal kwaliteitsimpulsen heeft dit originele karakter verder versterkt.

Aan de zuidzijde heeft het stationsgebied goeddeels een ander aanzien gekregen. Het heeft zich ontwikkeld tot een subcentrum met dienstverlening en winkelvestiging o.a. voor en door de forse impulsen in kantoren en woningbouw. De bebouwing aan de Parallelweg en het spooreplacement heeft gedurende vele jaren van ontwikkeling, een duidelijke samenhang gekregen met de revitalisering van het terrein Molenveld (gedeelte Kanaalzone I). Daarbij is het gelukt perfect aan te sluiten bij de uiterst waardevolle groene zoom aan de rand van Keent, waar

vanwege een veranderde functie van de zg. ‘Houtstraatlossing’ het water een heel plezierig element is geworden.

In de zone tussen station en het terrein Molenveld is door de uitgekiende vorm van inbreiding ruimte ontstaan om de vestigingsbehoefte aan (middelgrote tot grotere) kantoorruimte op te kunnen vangen. Daardoor kwam de noodzaak te vervallen een opvolger voor het terrein ‘Centrum-Noord’ te zoeken.

Reeds vele jaren zuigt het centrum van de Weerter binnenstad winkelvestiging aan. De verspreide winkelvestiging op de oude verbindingswegen naar het centrum is goeddeels verdwenen. Zij bieden nu plaats aan kleinschalige centrumbetrokken vestigingen van allerlei soorten dienstverleners. Nieuwe initiatieven voor winkelvestiging in het gebied Hegstraat / Beekstraat hebben dit effect nog versterkt. De stadhuislocatie aan de Beekstraat werd een aantal jaren geleden verlaten. Aan de herontwikkeling van dit gebied tussen Beekstraat en Hoogstraat wordt momenteel de laatste hand gelegd. Belangrijkste element van dit stuk stadsvernieuwing met wonen en winkelen, is het doortrekken van het zg. ‘koop-loop circuit’ vanuit de Muntpassage naar de Hoogstraat.

Daarmee wordt de radiaal op de klassieke stervormige stratenstructuur, via de Schoolstraat-Korenmarkt-Oud Kerkhof, gesloten. Weliswaar in een zachte en zeer fraaie vorm.

In een natuurlijk proces bleek voor vele (nieuwe) ondernemers dit een ideale vestigingsplaats in het creatieve segment met o.a. kunst en antiek. Daarbij kwamen nog de nodige juweeltjes

aan oude bebouwing en fraaie gevels voor de dag óf werden in ere hersteld.

De grote impuls hiertoe was de herstructurering van de Oelemarkt. De functie van grootschalig uitgaansgebied is geheel verdwenen en is, na vertrek van o.a. discotheken compleet van karakter veranderd. Niet de bebouwing, die na restauratie weer een schitterend geheel vormt, maar vooral qua functie sluit het perfect aan bij de huidige Schoolstraat en Hoogstraat, aangevuld met kwalitatieve daghoreca.

Het moderne uitgaanscentrum heeft zich verplaatst naar Nederweert. In het gebied Steer heeft het aansluiting gezocht bij de (water) recreatieve ontwikkeling in het gebied Hulsen. Enkele horeca ondernemers uit Weert en verder uit Nederweert en Budschop zagen hier een prima mogelijkheid hun bedrijf uit te bouwen. Momenteel wordt gestudeerd om hier een multifunctionele evenementenhal aan toe te voegen.

Al deze structuurverbeteringen van de binnenstad hebben het residentiële karakter versterkt, overigens niet alleen voor senioren. De oude kern van Nederweert heeft een soortgelijk proces doorgemaakt. De centrummanagement-organisatie die in Weert reeds lange tijd goed werk levert, is ook in het centrum van Nederweert met succes van start gegaan.

Tijdens de voorbereiding van deze stadsvernieuwingsplannen is ook het parkeerbeleid nog eens onder de loep genomen. Dit heeft er toe geleid dat mét deze projecten nu toch geïnvesteerd is in een dynamisch parkeersysteem.

Onderwijs en cultuur

Gedurende het eerste decennium is een inhaalslag ingezet in de huisvesting en ontwikkeling van het basisonderwijs. De combinatie (ver)nieuwbouw van de bestaande scholen én de bouw van enkele nieuwe scholen (dependances) in woningbouwgebieden heeft na 2010 een zware wissel getrokken op de gemeentefinanciën. Voor ouders is de keuzevrijheid nog nooit zo groot geweest met naast openbaar onderwijs (overigens na een onderwijshervorming neutraal onderwijs genoemd) een viertal verschillende richtingen aan bijzonder onderwijs. Inmiddels is een dergelijke ‘vernieuwingsoperatie’ gaande onder het basisonderwijs binnen de voormalige gemeente Nederweert.

Van de vier entiteiten voor het voortgezet onderwijs is die voor beroepsonderwijs lange tijd het zorgenkind geweest. Versterking van praktische leerwegen heeft stap voor stap verbeteringen doen zien. De vestiging van het AOC Limburg te Nederweert heeft haar vroegere afdeling ‘VMBOgroen’ doorontwikkeld. De samenwerking met het biotechnisch onderwijscomplex in Horst heeft in Nederweert nieuwe impulsen gegeven.

Het dossier ‘versterking middelbaar en hoger beroepsonderwijs’ heeft aanvankelijk een moeizame ontwikkeling doorgeemaakt. Het geregeld terugkerend touwtrekken rondom het middelbaar technisch onderwijs bleef voor de regio Weert lange tijd vruchteloos.

Geheel onverwacht bleek de fusie van Gildeopleidingen met de Brabantse ROC's de weg vrij te maken voor een andere ontwikkeling. Vanuit Eindhoven werd technisch beroepsonderwijs op middelbaar niveau in Weert opgezet met aantrekkelijke doorstroomprofielen naar het hoger en wetenschappelijk technisch onderwijs aldaar.

Nadat de nationale grensbarrières binnen Europa op het gebied van onderwijs verder geslecht waren, is het de gemeente Weert gelukt het pad te effenen voor de vestiging van de provinciale Hogeschool Limburg (met hoofdvestiging in Hasselt) die in Weert opleidingen in de verzorgende en verplegende beroepen verzorgt.

Vanwege een nationale decentralisatie operatie werd de gemeente Weert ruim 20 jaar geleden verantwoordelijk voor het merendeel van de onderwijshuisvesting. Niet alleen de inzet van middelen, ook functies als planning, realisatie en beheer hebben een enorme vlucht genomen.

Nieuwe inzichten, ook d.m.v. partnerschappen met het (boven)regionale bedrijfsleven en organisaties op het gebied van onderwijs en cultuur, hebben geleid tot de vorming van een nieuwe organisatie: het Weerter Onderwijs Netwerk, kortweg WON. Deze organisatie heeft vele bestuurlijke tussenschotten weggebroken en staat garant voor een efficiënte inzet en beheer van veel van de onderwijsmiddelen en faciliteiten.

De amateurkunst, zowel individueel als in verenigingsverband beoefend, heeft zich in Weert altijd in een warme belangstelling mogen verheugen. Nadat de gemeentelijke overheid als financier en organisator op het vlak van de amateuristische kunstbeoefening een stap terug gedaan heeft, is de ontstane ruimte al snel ingevuld door allerlei private initiatieven.

Zo kwamen de deuren van de meeste ateliers wagenwijd open te staan en begaven veel kunstenaars zich met succes op de cursusmarkt. Meer mensen dan ooit tevoren vonden een weg naar creatieve of kunstzinnige ontplooiing, de laatste elitaire drempels vielen weg en mede als gevolg hiervan ontstond een grotere regionale markt voor kunstkopers.

Ook het bedrijfsleven liet zich niet onbetuigd. Enkele grote ondernemingen en een groep nieuwe bedrijven hebben zich, ook financieel, verbonden aan een aantal culturele projecten.

Daarvan profiteerden nieuwe initiatieven op het gebied van de moderne kunsten, meerdere muziektijdschriften en enkele kleine podia voor zowel amateur als professionele uitvoeringen.

Een visie met samenhang en afstemming, stimuleerde de bereidheid tot investeren. De gemeente coördineert en stimuleert hierin.

Enkele prominente culturele verenigingen beheren nu op coöperatieve basis een gezamenlijke accommodatie. De publieke belangstelling voor hetgeen geboden wordt is vrijwel altijd geweldig groot. Ook hier zorgt samenhang en afstemming met het Munttheater voor een versterking van het culturele leven en

worden doublures vermeden. Dat heeft zelfs mogelijkheden geschapen voor buitenproducties in het openluchttheater.

Na de bouw van het veel bekritiseerde complex 'Noordeinde' (Beekstraat) kwam een einde aan het visieloos tijdperk. De gemeente Weert propageerde een hoger kwaliteitsniveau van architectuur. De uit die tijd stammende architectuurprijs van de gemeente Weert stierf tussentijds een door velen betreurde dood. Enkele jaren geleden werd in samenwerking met de architectuur organisatie BNA wederom een prijs ingesteld. Inzendingen worden toegespitst beoordeeld op de eigenschappen tot harmoniëren met de bestaande omgeving.

Er is een duidelijke samenhang aangebracht met het vigerende welstandbeleid en het opnieuw vastgesteld monumentenbeleid. Omdat ieder tijdsgewricht zijn eigen monumenten voortbrengt is het monumentenbeleid sterk toegelegd op de mate van typesiteit, kwalitatieve keuzes bij relatief veelvoorkomende bebouwing en de harmonie met de omgeving.

In dit licht moet zeker vermeld worden hoe het rondom het kasteelcomplex aan de Biest gesteld is. Er zijn een behoorlijk aantal mislukte pogingen tot herbestemmingen geweest, zoals het initiatief tot de bouw van een nieuw gemeentehuis ter plaatse, of het inpassen van de bestaande bebouwing in combinatie met eigentijdse en historiserende nieuwbouw tot een nieuwe accommodatie voor o.a. de Weerter musea. Zij strandden allen, vaak op financiële onhaalbaarheid of waren simpelweg ongewenst.

Laatstelijk is zelfs een opzet gelanceerd voor een historiserende herbouw van het kasteel gecombineerd met het terugbrengen van de waterscheiding tussen de twee eilanden. Dit voor de ontwikkeling van een hotelcomplex in het hogere segment. De status-quo duurt dus nog voort.

Recreatie en toerisme

Gedurende tenminste honderd jaar heeft de mens zijn ontspanning gevonden door er met de fiets, te paard, of te voet op uit te trekken. Tegenwoordig bestaan er nog allerlei moderne manieren om je ‘recreatief voort te bewegen’. De behoefte om er op uit te trekken is echter gebleven.

De Weertenaar zoekt dan doorgaans nog steeds het groen op. Dat doet hij in de omliggende natuurgebieden, waar recreatie naast natuurbeheer plaats vindt. Voorbeelden daarvan zijn de waterpartijen die na zandwinning zijn ontstaan. Het netwerk van populaire fietsroutes is nog verder uitgebreid met o.a. meerdere fietsbruggen, mede dankzij grensoverschrijdende samenwerking.

Meer binnen het stedelijk gebied gelegen is een groot groen gebied gevormd, waar naast natuur toch vooral het accent op het recreatief gebruik door de stedeling ligt. Dit gebied rond Schoor en de Leveroyedijk heeft zich qua toegankelijkheid, waterhuishouding, etc. anders ontwikkeld als de groene gebieden binnen de ecologische hoofdstructuur. In dit landschapspark

‘Achter de Trumpert’ is op projectmatige basis gewerkt aan vergroting van het groene areaal, verbetering van de toegankelijkheid voor de recreant en uitbreiding van het waterbergend vermogen. Dat is nodig gebleken. Door de effecten van, en volgens sommigen zelfs doorgeslagen infiltratie en anti-verdrogingsbeleid, is het nodig gebleken stedelijke gebieden weer meer actief te ontwateren zonder dat dit voor natuur en landschap onontbeerlijke water, afvloeit en verloren gaat.

De gemeente Weert heeft door een andere ordening en door meer ruimte te scheppen voor particuliere initiatieven, de standsrand een beter aanzien te geven. De hier gelegen kleinste kernen vormen een aantrekkelijke overgang naar het buitengebied voor de Weerter recreant.

Sportief recreëren kan de Weertenaar op verschillende geclusterde sportaccommodaties. Na een moeizaam herstructureeringsproces, waarbij overcapaciteit werd ingeruild voor een kwalitatieve modernisering, zijn de diverse sportverenigingen de gebruikers óf soms zelfs beheerder van deze accommodaties die deels in gemeentelijk eigendom, deels in particuliere hand zijn. Ook zijn op een aantal accommodaties volop mogelijkheden voor de individuele sporter geschapen.

De toerist die meerdere dagen in Weert e.o. verblijft, kiest nog steeds méér voor het vakantiepark dan voor het hotel. Een grootschalige hotelontwikkeling heeft in Weert tot nu toe niet plaats gevonden. Wel zijn er meer kleinschaliger hotelvestigin-

gen gekomen die hun aantrekkelijkheid ontleen aan een unieke locatie, persoonlijke verzorging en bepaalde thematische mogelijkheden en activiteiten. Dit zowel in (de rand van) het buitengebied als in de binnenstad waarvan de toeristisch-recreatieve functie velen aantrekt. Museum en theater(s) dragen daar tegenwoordig steeds meer aan bij.

Gelokt door de nabijheid van het nationaal park 'de Groote Peel' heeft zich bezuiden Ospeldijk een derde vakantiepark gevestigd.

Ondanks aanvankelijk veel scepsis is door een paar ondernemende trekkers een inmiddels drukbevolkte jachthaven en een watersportcentrum van de grond getrokken in het gebied Hulsen nabij de kanalenviersprong. Tezamen met de passantenhavens binnen de gemeente vormt het een aantrekkelijk deel van het toeristisch waterwegennetwerk van Brabant en de Limburgen. Naast een functie voor de regio trekt dit ook bezoekers en recreanten van verder weg.

Natuur en landbouw

De uitgestrekte landbouwarealen die Nederweert en Weert generaties lang aan alle kanten omringden zijn lang niet meer allemaal voor en door het boerenbedrijf in gebruik. Woningbouw, bedrijvigheid en infrastructuur hebben gedurende de laatste vijftig jaar veel van de beste landbouwgronden overgenomen.

Toch is er binnen de nieuw gevormde gemeente Weert nog ruimte voor het boeren omdat er duidelijke keuzes zijn gemaakt.

Ondernemers in de landbouw weten waar ze aan toe zijn en vinden hun emplooi in gebieden waar hun bedrijfsvoering centraal staat, dan wel boeren zij in combinatie met natuurbeheer en recreatie.

De Nederlandse landbouwproductie laat tegenwoordig een tweeledig beeld zien. Vooral de grote bedrijven telen onder het regime van de wereldmarkt nog hun producten vooral voor industriële verwerking. Zowel in getal als in areaal zijn deze bedrijven het laatste decennium sterk afgenomen.

Na het succes van de streekproducten enerzijds en meerdere crises in de massale voedselketen anderzijds, kiest de consument in toenemende mate voor producten van regionale herkomst. De hernieuwde opkomst van verwerking en productie in de eigen regio heeft ook de boer doen kiezen voor teelt en productie die hij bij verwerkers in de omgeving kan afzetten.

Deze ontwikkelingen hebben een rem gezet op de ontwikkelingen naar verdere grootschaligheid en dat heeft positieve gevolgen gehad voor het landschap, de wijze van bodembewerking en grondgebruik.

De gebieden waar de landbouw het primaat heeft, liggen voornamelijk in het oostelijk deel van de gemeente. De boerenbedrijven elders in meer kwetsbare gebieden, hebben gemengde nevenactiviteiten in natuurbeheer, recreatie rond het erf en kleinschalige verwerking van de eigen productie.

lets soortgelijks speelt zich al langer af in de fruitteelt, sierteelt, vollegronds tuinbouw en de glastuinbouw. Deze heeft zich voornamelijk geconcentreerd tussen het dorp Swartbroek en het stadsdeel Leuken. Een vitale landbouwsector met een zeer gevarieerde reeks van activiteiten.

Na de dominantie van de agro-industrie uit de tweede helft van de twintigste eeuw, verdraagt de landbouw zich weer beter met de belangen van natuurbeheer.

Het natuurbeheer is niet langer defensief gericht op behoud van bestaande natuurgebieden. Ook hier zijn keuzes gemaakt. Met erkenning van het belang en de behoefte aan groen in de buurt van de stad, is gericht op de recreatie van de stedeling, meer groen en blauw in het gebied Schoor en Leveroydijk gebracht. Het 'blauw' staat voor meer water in de vorm van nevenstromen van bestaande waterlopen, ven- en vijverpartijen die een functie hebben in waterberging. Ook het bosareaal is sterk uitgebreid. Voordien behoorde het gebied tot de ecologische hoofdstructuur en waren ingrepen maar zeer beperkt mogelijk. Het inzicht dat dit gebied, doorsneden door achtereenvolgens Roermondseweg, spoorlijn Weert-Roermond, de A2 én kanaal Wesseem-Nederweert, teveel barrières en obstakels kende om een echte verbindingzone te vormen, maakte de weg vrij voor de vorming van het landschapspark 'Achter de Trumpert'.

Een gelijkaardige inbreng van meer groen en blauw heeft op kleinere schaal plaatsgevonden rond de waterlopen benoorden Boshoven en Vrakker.

Deze aanpak heeft ook een positief effect op de gebieden binnen de ecologische hoofdstructuur. De recreatieve druk op de gebieden is hier en daar afgenomen of tenminste gestabiliseerd. Doordat nieuwe arealen geheel of gedeeltelijk terug aan de natuur zijn gelaten zijn het Weerter bos en Budeler Bergen flink in oppervlakte uitgebreid. Rond de Laurabossen, Tungelder wallen en het Stramproyer broek heeft dit op een dergelijke ruime schaal plaats gevonden dat hier met recht gesproken kan worden van een echte ecologische verbindingszone.

Vervoer en infrastructuur

Begin deze eeuw werden de pogingen van de overheid de verkeersveiligheid te bevorderen, gebundeld in het beleids- en actieprogramma 'duurzaam veilig'. Erg duurzaam was het actieprogramma niet, verkeersinzichten veranderen eenmaal op gezette tijden.

De maatregelen die in Weert waren genomen, een sobere herinrichting van de 30 km gebieden, werden veel bekritiseerd vanwege gebrek aan werkzaamheid en handhaving.

Verdere verfijning en verbetering van de verkeersveiligheid in de woongebieden is bereikt via het inrichtingsconcept 'woonwijken voor kinderen', zoals al eerder genoemd.

Gedurende de laatste jaren zijn de investeringen gericht op een verdere scheiding van verkeersstromen. Vooral voor het langzaam verkeer is meer veilige ruimte gecreëerd.

De trend om het (doorgaand)autoverkeer meer en sneller uit de wijken te weren verhoogt al jaren de druk op het ringbaan-stelsel. Het autoverkeer, in al zijn verscheidenheid qua soort, maat en type aandrijving, maakt gebruik van een vernieuwde ringbaan rond Weert en een uitgebouwde randweg rondom Nederweert. Nadat op knelpunten de ringbaan capaciteitsproblemen liet zien zijn er op basis van een meerjarenplan een groot aantal aanpassingen doorgevoerd. De enkelbaanse delen van de ringbaan zijn verbreed tot een weg met gedeeltelijk gescheiden rijbanen voor doorgaand en bestemmingsverkeer. De drukst bezette knooppunten, vaak uitgevoerd als rotonde, zijn voorzien van een zogenoemd breiwerk om conflicterende verkeersbewegingen te ontwarren. Dit heeft het aantal plaatselijke opstoppingen sterk verminderd en geleid tot een optimale benutting van de capaciteit. Verder zijn de doorgaande wegverbindingen sterk verbeterd, vooral de oost-west verbindingen.

Na de overname van de provincie van de Roermondseweg vanaf de A 2, is deze ten dele gesplitst in een gedeelte met een lokale verbindingfunctie en een nieuw parallel deel wat zuidelijker aansluit op de ringbaan-oost.

Samen met de aanpassingen aan ringbaan en randweg is fasegewijs een netwerk aan busbanen aangelegd, soms vrijliggend, soms op de rijbaan. Door een concessie van de vervoerregio 'Zuid-Oost-Nederland' is het uiteindelijk gelukt een werkzame

vorm van gecombineerd stads- en streekvervoer te realiseren. Deze hybride aangedreven, vrijwel uitstoot- en geruisloze bussen, hebben zelfs een ‘fiets achterdek’ zodat de combinatie fiets en openbaar vervoer veel extra reizigers trekt.

Gedurende de jaren dat het bus/streekvervoer in Limburg verder uitgekleeft raakte, heeft de gemeente Weert zich breder georiënteerd. Via de relaties in de vervoerregio is een aansluiting bewerkstelligd van Weert op het ‘OV-netwerk BrabantStad’. Het netwerk van verbeterde bus/trein en light-rail verbindingen heeft een verbinding met Weert gekregen. De zuidelijke terminal verbindt met de light-rail het transferium op het bedrijventpark “Poort van Limburg”. Een voortgezette verbinding naar het NS-station is in studie.

Het NS-station is al uitgebouwd met een extra perron na het herstel van de internationale spoorverbinding op Antwerpen en Düsseldorf, waarmee tevens een einde kwam aan de in het verleden geregeld terugkerende discussie over de status van het NS-station.

De inzet van moderne voertuigtechnieken en uitgekende logistieke concepten hebben een eigentijdse vorm van stadsdistributie doen ontstaan. Vanuit enkele distributiecentra vervullen uitstoot- en geruisloze distributie-voertuigen de gegroepeerde aanvoer van winkels en bedrijven in de binnenstad. Ook retourzendingen en zelfs afvoer emballage e.d. vinden langs dit systeem hun weg. De inzet van deze compact gebouwde voertuigen die zonder overlast in de binnenstad rondrijden, wordt door be-

woners en bezoekers van de binnenstad hogelijk gewaardeerd.

En dan nog de vaarwegen. Het is druk geworden op de Limburgse en Brabantse kanalen. Niet alleen is de recreatievaart in tal sterk gestegen, ook de betekenis van de beroepsvaart is gestaag toegenomen. Onder bestuurlijke druk, een effectieve lobby, én met behulp van de Europese subsidiebuidel is een samenhangend investeringsprogramma voor de kanalen in het BeNeLux-middegebied tot uitvoering gekomen. Partiële vaargeulverbreding, aanpassing van bruggen en sluiskommen hebben de routes een capaciteit voor Euroschepen (ca. 1300 ton) gegeven.

Daarmee heeft de binnenvaart weer een hoofdrol in de grondstoffenvoorziening voor de industrie, maar ook door innovatieve vormen van binnenvaart in de distributiefunctie tussen producenten en detailhandel. In het kader van herstructurering van bedrijventerreinen wordt nog steeds een inhaalslag gemaakt in het herstel van vaarwegaansluitingen voor bedrijven.

Meer uit de samenleving

Tientallen jaren is in Nederland gediscussieerd over organisatie en inzet van de politie. Door politiek en bestuurders werd aan twee kanten aan de politiewereld getrokken. Vanuit Europa aan de supranationale kant en vanuit het lokale bestuur. Door sommigen misschien ongewild kregen de nationale overheden daar-

door een centrale, coördinerende rol. Dat betekent dat grotere gemeenten, binnen de kaders van (inter)nationale afspraken zelf de keuzes maken in de politieaansturing. Kleinere gemeenten hebben deze mogelijkheid niet en vallen onder de nationale aansturing. Eén nationale politie met twee aansturingmodellen.

Nadat de fiscalisering van allerlei soorten boetes, met de bijbehorende aantallen aan gemeentelijke opsporingsambtenaren, fors was uitgebreid werden deze in de grotere gemeenten samengevoegd tot één korps. De nieuwe samengevoegde basisseenheid bestrijkt de hele gemeente Weert.

De burger betaalt geen belasting meer aan zijn gemeente. Er bestaan enkel alleen nog een aantal lokale heffingen waar een concrete dienst of baat tegenover staat, naast de opbrengst van boetes en bekeuringen. De gemeente is daarmee een pure zorg-, beheer- en uitvoeringsorganisatie geworden, zonder eigen belastingpolitiek. Zij haalt verder haar gelden uit Europese- en Rijksmiddelen.

Binnen alle zorgtaken zijn de accenten ook duidelijk verschoven. De opvolgingsorganisatie van 'sociale zaken' heeft haar bijstandstaken voornamelijk geconcentreerd op ouderen die op ondersteuning aangewezen zijn.

Vanwege de grote groepen die van elders zich in Weert hebben gevestigd is integratie een blijvend actieterrein, echter wel in de vorm van maatwerk.

Hoe loopt het tussen de burger en haar gemeentebestuur.

Naast allerlei mogelijkheden voor directe communicatie en invloed, berust de besluitvorming nog altijd bij de gemeenteraad. Deze bestuurt en besluit op hoofdlijnen en stelt de budgetten vast voor de bewonersgebieden.

De bewonersraad van ieder bewonersgebied stelt zijn eigen onderhoudsplan vast voor zijn woongebied in samenspraak met de (ambtelijke) buurtbeheerder die beschikt over een eigen onderhoudsdienst. Daarmee is veel van de inrichting, beheer en uitvoeringsonderhoud gedecentraliseerd, alle andere onderdelen blijven vanwege efficiency en controle onder centraal beheer. Er bestaan in de gemeente Weert zeven bewonersgebieden. Het buitengebied, industrie- en bedrijventerreinen vallen hier buiten.

Deze opzet heeft het stelsel van wijk- en dorpsraden vervangen. De burger heeft nu optimaal invloed op zijn eigen woonomgeving.